
NIEUWSBRIEF RUSSISCH EREVELD

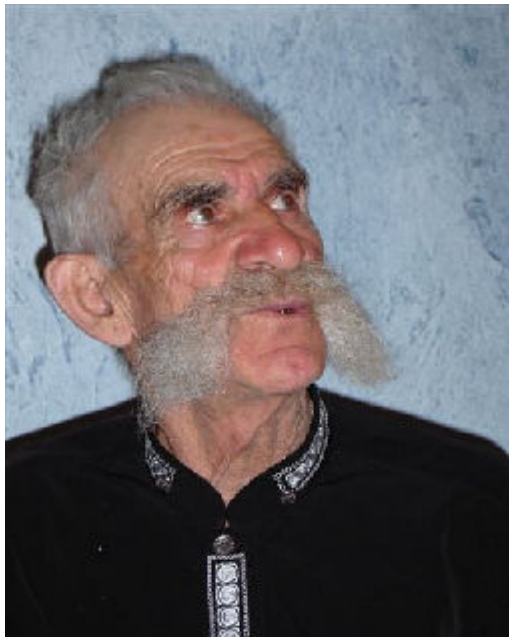
Jaargang 1, No. 2, mei 2004

---

1. Broer van slachtoffer in Nederland

Saak Nanojan brengt deze week voor het eerst in zijn leven een bezoek aan het graf van zijn broer, die begraven ligt op het Russisch Ereveld in Leusden. De 76-jarige Rus, van Armeense afkomst, is zondag 2 mei in Nederland aangekomen.

Nanojan is op dinsdagavond 4 mei tijdens de jaarlijkse Stille Tocht, vanaf Kamp Amersfoort naar het ereveld, en bij de Russische herdenking op 9 mei (aanvang: 09.30 uur; zie persbericht gemeente Leusden!) aanwezig.

Saak Nanojan

Zijn oudere broer, Bogos Karapetovitsj Nanojan, ligt op het Russisch Ereveld begraven. De pas 21-jarige Sovjetsoldaat Bogos overleed op 15 mei 1945 in de Duitse plaats Bad Lippspringe aan tuberculose, nadat hij krijgsgevangene was gemaakt tijdens de beruchte slag om Stalingrad.

Amerikaanse troepen brachten zijn stoffelijk overschot naar het Amerikaanse ereveld in Margraten, zuid-Limburg. Op 31 oktober 1947 werd Bogos overgebracht naar Amersfoort,

waar hij vijf dagen later een laatste rustplaats op het Russisch Ereveld kreeg.

Bogos en Saak Nanojan zijn beiden afkomstig uit het dorpje Tsjaltyr, een Armeense nederzetting in de zuidelijke Russische provincie Rostov. Saak hoorde pas enkele maanden geleden dat zijn broer in Leusden begraven lag. Tot dat moment stond Bogos als vermist te boek en wist Saak niets over het lot van zijn broer.

Saak Nanojan behoort tot de eerste nabestaanden die een bezoek brengen aan het ereveld en het graf van hun vermiste familielid. Hij wordt vergezeld door zijn 30-jarige vriend Ruben Chaplamadzjian. In mei 2000 was Dmitri Botenko de eerste nabestaande op het ereveld. Hij stond aan het graf van zijn vader Vladimir.

2. Weer nabestaanden gevonden

We zijn er in de afgelopen weken opnieuw in geslaagd nabestaanden op te sporen. In de provincie Sverdlovsk vonden we een dochter van Sjamardan Biktagirov, afkomstig uit de autonome republiek Tatarstan. En in Boerjatië spoorden we een zoon op van de voormalige Sovjetsoldaat Poensyk Tsydenov.

In een ultieme poging familie van Biktagirov te vinden, schreef een door ons ingeschakelde 'zoekgroep' een brief aan de postbode van Sjigaevo, het dorp waar Biktagirov vandaan kwam. Op een begrafenis las de postbode de brief voor, in de hoop dat één van de aanwezigen Biktagirov of zijn nabestaanden had gekend. Een man die helemaal uit het stadje Serov in de provincie Sverdlovsk naar Sjigaevo was gekomen voor de begrafenis, kreeg een vermoeden. Zijn schoonmoeder was in 1965 met haar familie vanuit het dorp Sjigaevo verhuisd naar Serov. Na thuiskomst liet hij de brief direct zien aan zijn schoonmoeder. En jawel, Goelina Zaleleeva bleek de dochter van Biktagirov te zijn! Zo kwam zij vorige maand toch nog achter het lot van haar vader.

Goelina (1934) is de enige van de drie dochters van Sjamardan Biktagirov die nog in leven is. Haar vader werd in 1941 opgeroepen voor dienst in het Rode Leger. De familie kreeg sindsdien één brief. Sjamardan schreef dat hij met zijn legeronderdeel naar Smolensk zou gaan en dat hij opnieuw zou schrijven wanneer ze daar waren aangekomen. Maar de familie hoorde niets meer van of over hem. Totdat de postbode in actie kwam.

Met Biktagirov - zoveel is duidelijk - liep het slecht af. Hij werd - al dan niet vrijwillig - lid van een Duitse bakkerijcompagnie, die hem meevoerde naar Nederland. Bij een ontploffing van een granaat werd Biktagirov zwaar getroffen. Granaatsplinters kostten hem beide benen. Hij werd opgenomen in het Kriegslazarett Utrecht, waar hij op 25 november 1944 overleed. Vijf dagen later werd Biktagirov begraven op de Utrechtse begraafplaats Tolsteeg.

Koos hij voor dienst in een Duitse eenheid, omdat hij zo kon ontsnappen aan de vreselijke omstandigheden in een gevangenenkamp? Had hij als Tataar niets op met Stalin en/of de Russen? Of werd hij volledig tegen zijn wil tewerkgesteld?

Op die vragen wisten de autoriteiten na de oorlog ook geen antwoord te vinden. Kennelijk wisten ze niet wat ze met Biktagirov aan moesten. Als lid van een Duitse eenheid werd hij eerst herbegraven op de Duitse Militaire Begraafplaats in Ysselsteyn (gemeente Venray). Enkele maanden later, in mei 1948, kreeg hij alsnog een plek op het Russisch Ereveld. Daar behoort hij tot een kleine groep van enkele tientallen slachtoffers die in Duitse dienst waren en in Nederland stierven.

Voor alle duidelijk: ons onderzoek richt zich vooral op de opsporing van nabestaanden van in krijgsgevangenschap gestorven Sovjetrussische soldaten. Ter illustratie: het is pas de tweede keer dat nabestaanden zijn opgespoord van een Sovjetsoldaat die in Duitse dienst was terechtgekomen.

In de autonome republiek Boerjatië vonden we een zoon van Poensyk Tsydenov. Deze luitenant uit het Rode Leger overleed op 10 juni 1945 in Bielefeld aan tuberculose, nadat de Amerikanen hem hadden bevrijd. Over Tsydenov meer in de volgende nieuwsbrief.

3. In de media

Op 22 april 2000 verscheen een extra bijlage bij de Amersfoortse Courant/Veluws Dagblad en het Utrechts Nieuwsblad/Dagblad Rivierenland, onder de titel Veld van eer. Hierin presenteerde de schrijver van deze nieuwsbrief (Remco Reiding) de resultaten van ruim twee jaar journalistiek onderzoek in de vorm van artikelen. Het belangrijkste resultaat was uiteraard de opsporing van nabestaanden. Sindsdien zijn in de Amersfoortse Courant tientallen artikelen verschenen over de voortgang van het onderzoek, de opsporing van nabestaanden, het bezoek aan deze nabestaanden en hun komst naar Nederland. Vrijwel al deze verhalen zijn op de website van de Stichting Nationaal Monument Kamp Amersfoort, www.kampamersfoort.nl, te vinden onder het kopje Via de media. Ze zijn gemakkelijk te vinden, doordat ze zijn gemarkeerd met een blokje.

Op de website wordt ook op andere wijze aandacht besteed aan het Russisch Ereveld. U bereikt deze informatie door de volgende stappen te nemen (klikken op het kopje):

- Gedenken - Locatie - Russisch Ereveld
- Gedenken - Locatie - Koedriest
- Historie - Gevangenen - Soorten - 101 Sovjetrussische krijgsgevangenen

www.amersfoortsecourant.nl

De website van de Amersfoortse Courant biedt de mogelijkheid te zoeken in het internetarchief van de krant. Ook daar zijn artikelen over het ereveld te vinden. U dient zich wel eenmalig te registreren.

Over andere bronnen op internet over het Russisch Ereveld meer in de volgende nieuwsbrief.

NIEUWSBRIEF RUSSISCH EREVELD

© Remco Reiding, 2004

De nieuwsbrief is alleen per e-mail te ontvangen: russisch_ereveld@hotmail.com

Voor informatie, vragen, opmerkingen en suggesties: russisch_ereveld@hotmail.com

Wilt u het onderzoek financieel ondersteunen?

Bankrekening: 3729.39.678

T.n.v.: R. Reiding

O.v.v.: Russisch Ereveld